

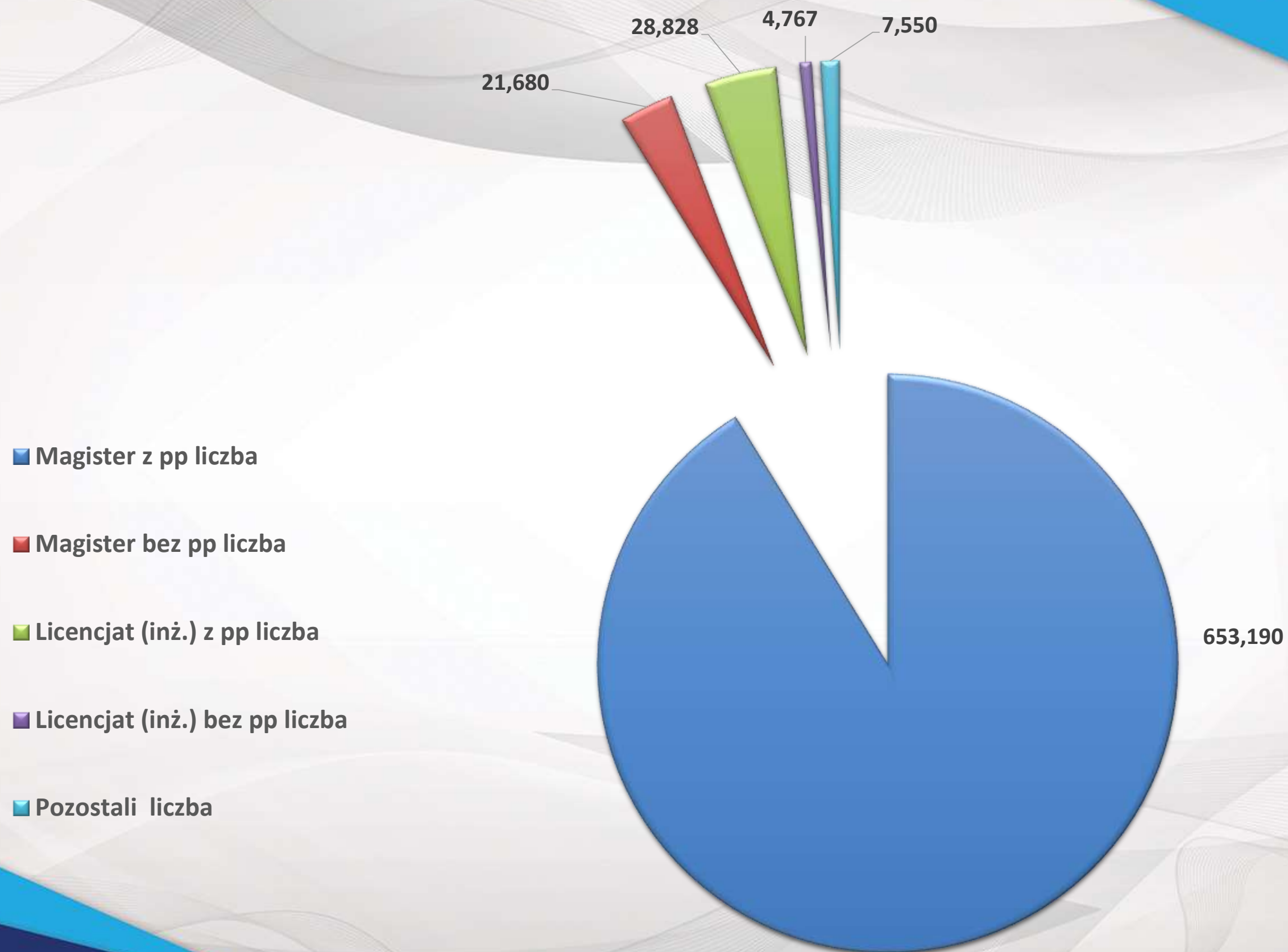

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Kwalifikacje, kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli

Warszawa, 17 lipca 2024 r.

Wykształcenie nauczycieli

Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r.– Prawo oświatowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 737)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r.– Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2024 r. poz. 986)
- rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz.453)
- rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2023 r. poz. 2787)
- rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2023 r., poz. 2102)
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. z 2023 r. poz. 2738)
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 października 2018 r. w sprawie akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. z 2018 r. poz. 2029)
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 2628)

Kształcenie nauczycieli

- Kształcenie nauczycieli realizowane jest w uczelniach zgodnie standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
- Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela składa się z przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć oraz przygotowania pedagogicznego.
- Kształcenie nauczycieli - od roku akademickiego 2019/2020 – jest realizowane w cyklu pięcioletnim
 - na studiach pierwszego i drugiego stopnia lub na jednolitych studiach magisterskich na kierunku studiów odpowiadającym merytorycznie nauczalnemu przedmiotowi lub prowadzonym zajęciom, a w trakcie studiów jest realizowane przygotowanie pedagogiczne,
z wyjątkiem:
 - nauczycieli języka regionalnego oraz nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu, którzy mogą być kształceni w cyklu krótszym (na studiach pierwszego lub drugiego stopnia lub na jednolitych studiach magisterskich).

Kształcenie nauczycieli

- Kształcenie nauczycieli jest realizowane także na studiach podyplomowych w zakresie:
 - przygotowania psychologiczno-pedagogicznego dla osób posiadających odpowiedni poziom wykształcenia oraz przygotowanie merytoryczne do nauczania danego przedmiotu lub do prowadzenia danych zajęć,
 - przygotowania merytorycznego i psychologiczno-pedagogicznego dla osób posiadających kwalifikacje nauczycielskie i chcących uzupełnić swoje kwalifikacje:
 - w zakresie nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia zajęć lub
 - w zakresie pedagogiki specjalnej,
- z wyjątkiem:
- kształcenia nauczycieli przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej), które jest realizowane wyłącznie na jednolitych studiach magisterskich.

Kształcenie nauczycieli realizowane przez placówki doskonalenia nauczycieli

- Akredytowane placówki doskonalenia nauczycieli prowadzą kształcenie czynnych zawodowo nauczycieli.
- Kształcenie jest realizowane na kursach kwalifikacyjnych w zakresie:
 - przygotowania pedagogicznego dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu,
 - pedagogiki specjalnej dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu,
 - wychowania do życia w rodzinie.
- Placówki doskonalenia nauczycieli prowadzone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi mogą, za zgodą właściwego ministra, prowadzić kursy kwalifikacyjne, o których mowa w przepisach w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, dla nauczycieli objętych zakresem działania placówki doskonalenia.
- Placówki doskonalenia nauczycieli prowadzone przez Ministra Edukacji mogą, na zlecenie Ministra prowadzić dla nauczycieli za granicą kursy kwalifikacyjne, o których mowa w przepisach w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

Kwalifikacje nauczycieli

- Stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje.
- Ocena posiadania przez nauczyciela kwalifikacji, w tym przygotowania pedagogicznego, jest dokonywana w zależności od terminu, w którym nauczyciel uzyskał wykształcenie (przygotowanie pedagogiczne), oraz przepisów na podstawie których było prowadzone kształcenie (przygotowanie to było uzyskiwane).
- Przygotowanie pedagogiczne obejmuje m.in. wiedzę i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w określonym wymiarze w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością/zakresem) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną (odbytą w określonym wymiarze).
- Posiadanie przygotowania pedagogicznego potwierdza odpowiednio dyplom ukończenia studiów lub inny dokument wydany przez uczelnię albo świadectwo ukończenia studiów podyplomowych, lub dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli lub świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego prowadzonego zgodnie z przepisami w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli.

Kwalifikacje nauczycieli

- Wymagania kwalifikacyjne wobec nauczycieli są formułowane adekwatnie do sposobu kształcenia nauczycieli.
- Wymagania kwalifikacyjne określono według następujących zasad:
 - nowe wymagania kwalifikacyjne, dotyczą tylko i wyłącznie osób, które rozpoczęły cykl kształcenia na studiach po dniu wejścia w życie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2024 r. poz. 453), tj. po 3 sierpnia 2019 r.,
 - wymagania kwalifikacyjne wobec osób przygotowanych do wykonywania zawodu nauczyciela na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie rozporządzenia w sprawie standardu kształcenia, tj. przed dniem 3 sierpnia 2019 r. określono odpowiednio do prowadzonych wcześniej form kształcenia, w trakcie których nauczyciele uzyskiwali kwalifikacje.

Doskonalenie nauczycieli

- Doskonalenie zawodowe nauczycieli prowadzą:
 - publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli,
 - nauczyciele-doradcy metodyczni,
- Doskonalenie nauczycieli wspierają i uzupełniają:
 - uczelnie, które prowadzą doskonalenie nauczycieli głównie w formie studiów podyplomowych,
 - Centralna Komisja Egzaminacyjna i okręgowe komisje egzaminacyjne, które przygotowują i upowszechniają programy doskonalenia nauczycieli w zakresie diagnozowania i oceniania,
 - publiczne biblioteki pedagogiczne i poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
 - inne jednostki, których zadania statutowe są związane z doskonaleniem zawodowym nauczycieli (stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe).

Doskonalenie nauczycieli

- Placówki doskonalenia nauczycieli funkcjonują na trzech poziomach:
 - centralnym – prowadzonym przez Ministra Edukacji, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
 - regionalnym – prowadzonym przez samorząd województwa,
 - lokalnym – prowadzonym przez gminne i powiatowe jednostki samorządu terytorialnego.
- Obowiązek prowadzenia publicznych placówek doskonalenia nauczycieli należy do samorządu województwa.
- Powiaty i gminy mogą prowadzić placówki doskonalenia nauczycieli.
- Obok publicznych placówek doskonalenia nauczycieli funkcjonują również niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli prowadzone przez osoby fizyczne i prawne.

Akredytacja placówek doskonalenia nauczycieli.

Zapewnienie jakości doskonalenia zawodowego nauczycieli.

- Ocena jakości prowadzonych form doskonalenia zawodowego nauczycieli przez publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli należy do kuratorów oświaty.
- Akredytację przyznaje kurator oświaty właściwy dla siedziby placówki, w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej po przeprowadzeniu przez zespół (powołany przez kuratora oświaty) oceny działalności danej placówki.
- Uzyskanie akredytacji jest obowiązkowe i przyznawane jest na okres 5 lat.
- Akredytację kurator oświaty może cofnąć jeżeli stwierdzi niespełnienie przez placówkę wymagań.
- Kurator oświaty prowadzi i udostępnia wykaz placówek doskonalenia nauczycieli posiadających akredytację oraz przekazuje go Ministrowi Edukacji według stanu na dzień 30 czerwca i 31 grudnia każdego roku.
- W kraju funkcjonuje obecnie 289 akredytowanych placówek doskonalenia nauczycieli.
- Dodatkowym mechanizmem umożliwiającym kuratorowi oświaty monitorowanie działalności publicznych placówek doskonalenia nauczycieli i jakości ich oferty jest opiniowanie planu pracy placówek doskonalenia nauczycieli na dany rok szkolny.

Doskonalenie nauczycieli

nauczyciele - doradcy metodyczni.

- Zadania doradcy metodycznego powierzane są przez kuratora oświaty w porozumieniu z dyrektorem publicznej placówki doskonalenia nauczycieli, za zgodą dyrektora szkoły lub placówki, w której nauczyciel jest zatrudniony.
- Swoje zadania doradca metodyczny wykonuje w ramach dodatkowej umowy o pracę w publicznej placówce doskonalenia nauczycieli.
- Przy powierzaniu nauczycielowi zadań doradcy metodycznego kurator oświaty:
 - wskazuje publiczną placówkę doskonalenia nauczycieli, w której doradca metodyczny będzie zatrudniony,
 - określa szczegółowy zakres jego zadań, okres, na jaki zostały one powierzone, a także wymiar zatrudnienia.
- Zadania doradcy metodycznego są powierzane na okres nie krótszy niż rok i nie dłuższy niż trzy lata, z możliwością przedłużenia powierzenia zadań na kolejny okres.
- Powierzenie zadań doradcy metodycznego może być cofnięte w przypadku niewywiązywania się nauczyciela z powierzonych zadań.
- Nadzór pedagogiczny nad realizacją zadań przez doradcę metodycznego sprawuje dyrektor placówki doskonalenia nauczycieli, w której nauczyciel jest zatrudniony.
- Zadania doradcy metodycznego powierzono 1054 nauczycielom.

Doskonalenie nauczycieli

nauczyciele - doradcy metodyczni.

- Kurator oświaty jest zobowiązany przygotować plan sieci doradztwa metodycznego na terenie województwa, w porozumieniu z dyrektorami publicznych placówek doskonalenia nauczycieli, biorąc pod uwagę:
 - liczbę nauczycieli poszczególnych specjalności w województwie;
 - potrzeby nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego;
 - konieczność zapewnienia nauczycielom równego dostępu terytorialnego i przedmiotowego do doradztwa metodycznego na terenie województwa.
- W planie sieci doradztwa metodycznego wskazuje się:
 - liczbę doradców metodycznych poszczególnych specjalności,
 - placówki doskonalenia nauczycieli, w których doradcy metodyczni będą zatrudnieni, ze wskazaniem ich specjalności.
- Kuratorzy oświaty publikują na stronie internetowej kuratorium oświaty wykaz publicznych placówek doskonalenia nauczycieli na terenie województwa, w których nauczyciele realizują zadania doradcy metodycznego, ze wskazaniem specjalności doradców metodycznych.
- Plan sieci doradztwa metodycznego uwzględnia również - stosownie do potrzeb - doradztwo metodyczne dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach z językiem nauczania mniejszości narodowych i etnicznych oraz językiem regionalnym.

Źródła finansowania

Kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli jest dofinansowane:

- Z budżetu państwa w ramach części oświatowej subwencji ogólnej - na finansowanie publicznych placówek doskonalenia nauczycieli. Mieszczą się one w puli środków przekazywanych JST dla placówek realizujących zadania pozaszkolne (waga P_{94} - P_{96}). Funkcjonowanie placówek doskonalenia prowadzonych przez Ministra Edukacji, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest finansowane z budżetu tych ministrów.
- Ze środków wyodrębnianych corocznie przez zobowiązane do tego podmioty:
 - organy prowadzące szkoły (art. 70a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela) - na kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez te organy,
 - wojewodów (art. 70a ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela) – na wsparcie organizacji doradztwa metodycznego,
 - Ministra Edukacji (art. 70a ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela) – na realizację ogólnokrajowych zadań z zakresu doskonalenia zawodowego nauczycieli.
- Ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Ogólnokrajowych zadań z zakresu doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Minister Edukacji zlecił w 2024 r.:

- Uniwersytetowi Warszawskiemu studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie polskiego języka migowego dla 28 nauczycieli.

Minister Edukacji planuje zlecić w 2024 r. :

- kwalifikacyjne studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- kwalifikacyjne studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie pedagogiki specjalnej,
- kwalifikacyjne studia podyplomowe dla psychologów z przygotowania pedagogicznego,
- kwalifikacyjne studia podyplomowe w zakresie przygotowania merytorycznego i dydaktycznego nauczycieli kształcenia zawodowego do nauczania przedmiotów w zakresie elektromobilności,
- kwalifikacyjne studia podyplomowe w zakresie przygotowania merytorycznego i dydaktycznego nauczycieli kształcenia zawodowego do nauczania przedmiotów w zakresie gospodarki odpadami,
- kwalifikacyjne studia podyplomowe dla nauczycieli informatyki,
- doskonalące studia podyplomowe dla nauczycieli informatyki,
- doskonalące studia podyplomowe z informatyki dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej,
- doskonalące studia podyplomowe dla nauczycieli języka obcego (angielskiego, francuskiego i niemieckiego),
- doskonalące studia podyplomowe dla nauczycieli klas I-III szkoły podstawowej w zakresie edukacji matematycznej,
- doskonalące studia podyplomowe dla nauczycieli matematyki,
- kwalifikacyjne studia podyplomowe dla nauczycieli edukacji zdrowotnej.

Działania dofinansowane ze środków EFS na rzecz systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli

W programie Fundusz Europejski dla Rozwoju Społecznego 2021 – 2027 (FERS) uruchomionego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - jest realizowane działanie pn.:

- „Opracowanie rozwiązań zapewniających dostęp do wysokiej jakości zindywidualizowanego i spersonalizowanego doradztwa metodycznego”.
- „Doskonalenie nauczycieli akademickich w zakresie dobrych praktyk w kształceniu nauczycieli, prowadzonym przez uczelnie na podstawie nowego standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.”

Dziękuję za uwagę